

SÍDLIŠTĚ Z POZDNÍ DOBY ŘÍMSKÉ – POČÁTKU DOBY STĚHOVÁNÍ NÁRODŮ Z HOSTOVIC U PARDUBIC, OKR. PARDUBICE

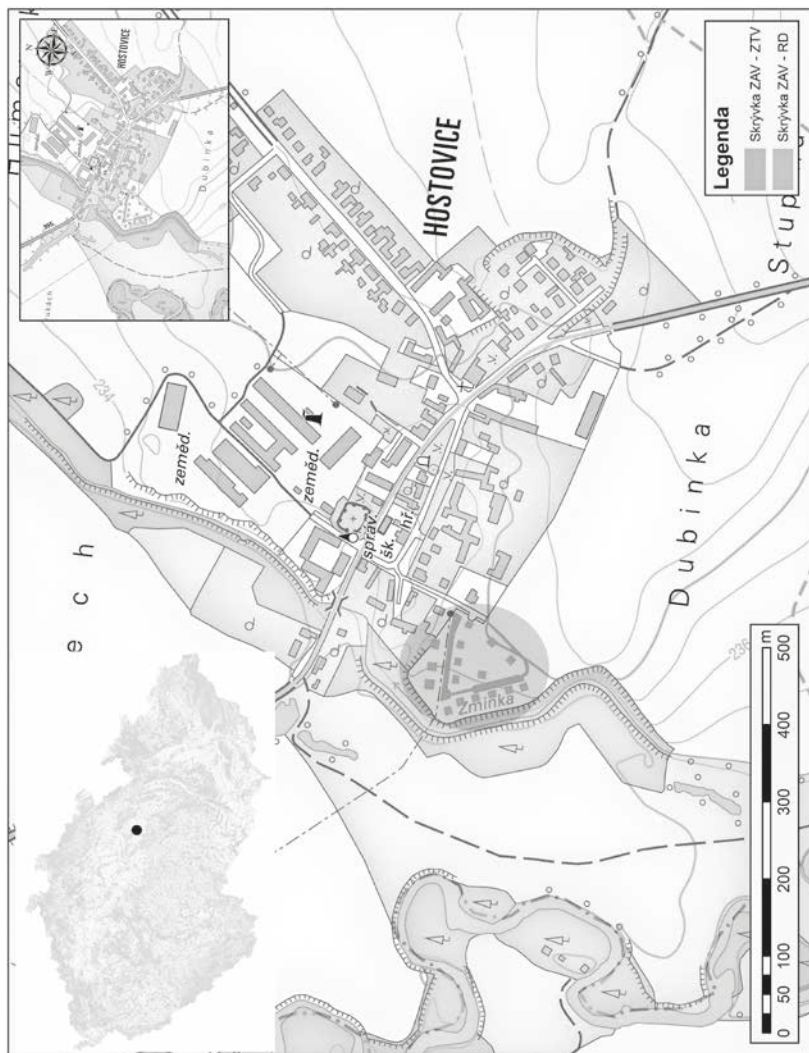
Dominik DĚCKÝ – Jan JÍLEK

Díky intenzivní záchranné terénní činnosti archeologického oddělení Východočeského muzea v Pardubicích přibývají do sbírek také nálezy z protohistorického období. Cílem tohoto materiálového článku je především představit novou lokalitu z doby římské/počátku doby stěhování národů, časově ji zařadit a samozřejmě ji zasadit do kontextu východního Polabí. Sídliště bylo objeveno díky záchrannému archeologickému výzkumu, který vedl první z autorů. Výzkum vyvolala výstavba základní technické vybavenosti a rodinných domů. První etapa proběhla v létě roku 2019.¹⁾ Druhá pak od léta 2019 do léta roku 2020 (obr. 1).²⁾

Záchranný výzkum překvapivě nepřinesl téměř žádné poznatky o středověkém osídlení Hostovic. Díky záchranným výzkumům druhé etapy bylo objeveno jen několik zahloubených objektů a středověké keramické nálezy tak pocházejí především ze sběrů z odtěžené ornice. Středověké archeologické situace byly s ohledem na širší kontext lokality očekávány, protože v blízkosti zkoumané plochy se nachází pozůstatky tvrziště a očekávaly se tak nálezy související s hospodářským zázemím a předpolím tvrze. Na polykulturní lokalitě se tak kromě situací z doby římské podařilo identifikovat pozůstatky osídlení z období slezskoplatěnické kultury a doby laténské.

1) Dominik DĚCKÝ, *Nálezová zpráva „ZTV Hostovice – 1. etapa“*, č. j. VČM 262/032/2019, uloženo ve Východočeském muzeu v Pardubicích, Pardubice 2019.

2) Dominik DĚCKÝ, *Nálezová zpráva „Výstavba 16 rodinných domů Hostovice 2020“*, č. j. VČM 262/533/2020, uloženo ve Východočeském muzeu v Pardubicích, Pardubice 2020.

Obr. 1: Hostovice u Pardubic, okr. Pardubice, vyznačení plochy záchranného archeologického výzkumu a polohy v rámci ČR (vytvořil D. Děčký).

Archeologické situace a nálezy v Hostovicích

Archeologické poznatky o Hostovicích nepatří k příliš bohatým. Nové informace o osídlení této oblasti přinesly až archeologické výzkumy realizované po roce 2000. Ve většině případů se jedná o menší záchranné akce, které nebyly až na výjimky publikovány. Z tohoto důvodu předkládáme sumarizaci poznatků o lokalitě. Jedny z nejstarších nálezů z Hostovic se řadí k mladší době kamenné. Jedná se o ojedinělý nález kamenného nástroje bez bližší vypovídací hodnoty.³⁾ Ve sbírkové evidenci Východočeského muzea v Pardubicích je dále registrována železná šipka (př. č. 32141) středověkého stáří, která byla do muzea odevzdána v roce 1946. První archeologický výzkum zde byl proveden až v říjnu–listopadu roku 2009. Důvodem byla výstavba kanalizace a vodovodu mezi Žižínem a Hostovicemi. Při této záchranné akci se podařilo odhalit 29 objektů. Na liniové stavbě dlouhé 1 900 metrů se zahloubené objekty kumulovaly ve dvou úsecích. První kumulace obsahovala 18 objektů a byla označena písmenem A. Nacházela se přibližně v polovině cesty mezi Hostovicemi a Žižínem. V druhé části, úseku B, se podařilo identifikovat 11 objektů. Tento úsek byl situován na samé hranici současného osídlení obce Žižín. Získaný keramický materiál umožňuje dataci od konce 13. do 14. století. K nálezům se, krom keramiky, řadí mazanice a menší kousky železných nástrojů bez bližšího určení.⁴⁾

V lednu roku 2015 byla, při dohledu výkopů základových pasů, objevena část konstrukce z cihel a opukových kamenů. Nejspíše se jednalo o základovou konstrukci dřívější novověké stavby. Tento výzkum proběhl v těsné blízkosti polykulturní lokality, na parcele 49/8 k. ú. Hostovice u Pardubic.⁵⁾ Rovněž následující rok 2016 přinesl nová archeologická zjištění. V květnu došlo k zahájení záchranného výzkumu při stavbě polní cesty na severozápadní hranici katastru Hostovic. Při skrývce byly odhaleny čtyři objekty. Jedna ze situací umožňovala interpretaci zaniklé vodoteče, nebo

3) Vít VOKOLEK, *Pravěk*, in: František Šebek (ed.), *Dějiny Pardubic*, 1. díl, Pardubice 1990, s. 14.

4) František KAŠPÁREK, *Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu na „Stavbě kanalizace a vodovodu Hostovice, k. ú. Černá za Bory a k. ú. Hostovice“*, č. j. VČM 423/2009 a 446/2009, uloženo ve Východočeském muzeu v Pardubicích, Pardubice 2009; František KAŠPÁREK – Ludmila VASSER-BAUEROVÁ, *Středověké nálezy u obce Žižína (okr. Pardubice)*, Sborník Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Pardubicích za rok 2009, 2010, s. 19–23.

5) Josef VESELÝ, *Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu na stavbě rodinného domu, k. ú. Hostovice u Pardubic*, č. j. VČM 27/2015, uloženo ve Východočeském muzeu v Pardubicích, Pardubice 2020.

melioračního kanálu. Na základě keramického materiálu je datována do novověku. Ostatní objekty neposkytly žádný chronologicky citlivý materiál a jejich intencionální vznik je také otázkou.⁶⁾

Lokalizace naleziště a přírodní prostředí

Sledovaná lokalita je situována na parcelách č. 49/1, 49/2 a 54/1 v k. ú. Hostovice u Pardubic, okres Pardubice (obr. 1, 2, 3), při západní části obce, jižně od hlavní silnice z Černé za Bory do Úhřetické Lhoty. Spočívá v nadmořské výšce 236 až 240 m n. m. na terase nad řekou Chrudimkou, od které je vzdálena 330 m. Rozložení sídlišť na terasách nad vodními toky je typické nejen pro sledovaný region.⁷⁾ Sídlíště se z geomorfologického hlediska nachází v soustavě Česká tabule, podsoustavě Východočeské tabule, v celku Východolabské tabule, v podcelku Pardubické kotliny, v okrsku Kunětické kotliny. Česká tabule, stejně jako Pardubická kotlina, má z větší části rovinatý reliéf.⁸⁾

Na zkoumané území zasahují dvě geologické jednotky. První je nezpevněný nivní sediment fluvialní geneze systému Českého masivu, oblasti kvarteru. Druhá je tvořená marinním nezpevněným sedimentem silicifikovaného vápenného jílovce a slínovce, soustavy Českého masivu, oblasti křídý, regionu České křídové pánve.⁹⁾

Z pedologického hlediska se na lokalitě nachází půdní jednotka černice s půdotvorným substrátem tvořeným slínovcem. Z východní části je ohraničena ilimerizovanou půdou s půdotvorným substrátem nekarbonátových terasových písků a ze západu navazuje oglejená nivní půda s půdotvorným substrátem tvořeným středními nekarbonátovými nivními uloženinami.¹⁰⁾

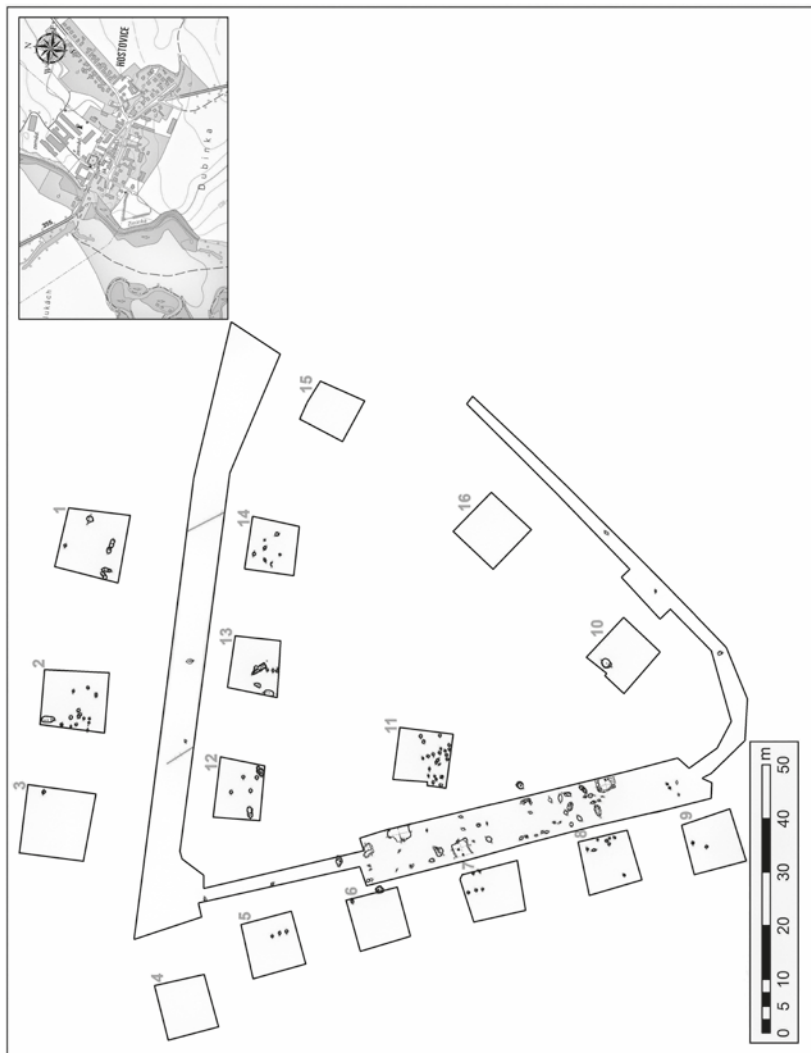
6) Tomáš ZAVORAL – Markéta KOŠAŘOVÁ, *Nálezová zpráva ze zachráněného archeologického výzkumu při stavbě „Hostovice polní cesta“*, č. j. VČM 249/2016, uloženo ve Východočeském muzeu v Pardubicích, Pardubice 2017.

7) Jan JÍLEK, *Doba římská ve východních a severovýchodních Čechách, sledování vzájemných interakcí germánské a římské společnosti v době římské*, disertační práce uložena na ÚAM, FF Masarykovy univerzity, Brno 2013.

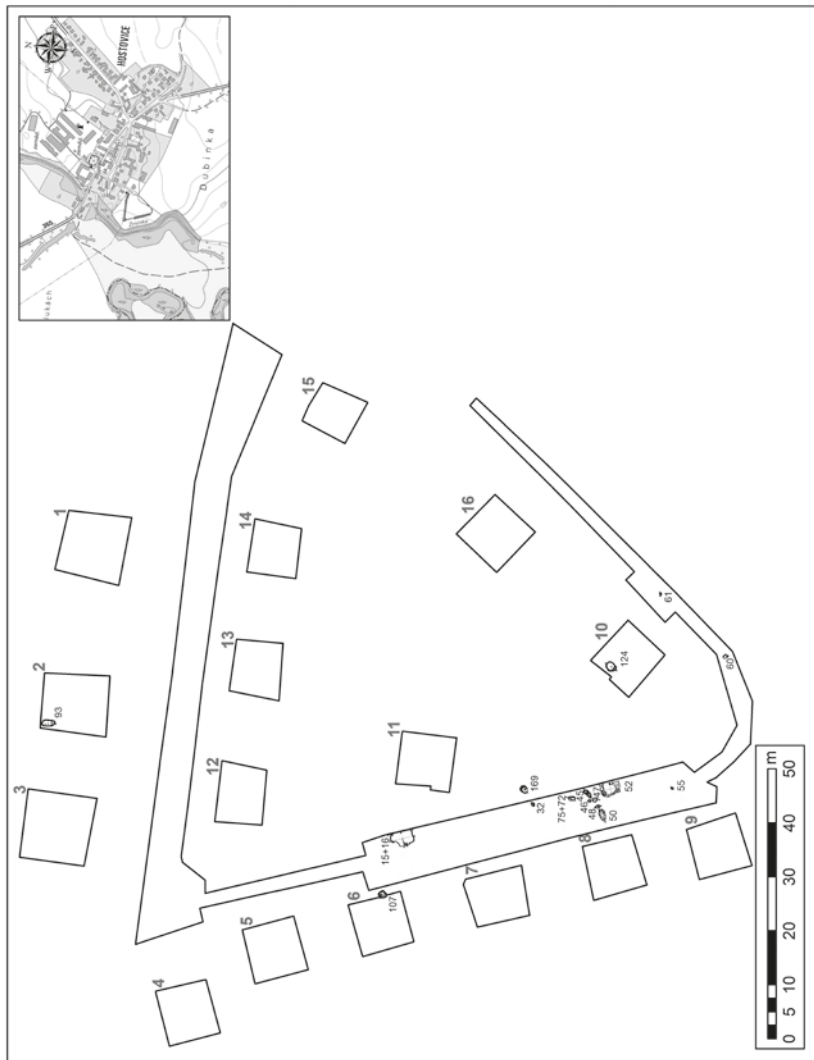
8) Helena FALTYSOVÁ – František BARTA a kol., *Pardubicko*, in: Peter Mackovčín – Miroslav Sedláček (edd.), *Chráněná území ČR*, sv. IV, Praha, 2002, s. 22–23.

9) Geologická mapa 1: 50 000, Hostovice (okr. Pardubice), dostupná z URL: <https://mapy.geology.cz/geocr50/#>, [cit. 25. 8. 2022].

10) Půdní mapa 1: 50 000, Hostovice (okr. Pardubice), dostupná z URL: <https://mapy.geology.cz/pudy/>, [cit. 25. 8. 2022].

Obr. 2: Hostovice u Pardubic, okr. Pardubice, plocha záchranného archeologického výzkumu v letech 2019–2020 (vytvořil M. Lanta a D. Děcký).

Obr. 3: Hostovice u Pardubic, okr. Pardubice, plocha záchranného archeologického výzkumu s objekty doby římské (vytvořili M. Lanta a D. Děcký).

Popis archeologických situací a katalog nálezů

V rámci katalogu nálezů jsou uváděny pouze typické střepy ze sledovaného období. Atypické nálezy, podobně jako keramické zlomky z jiných období, nebyly s ohledem na zaměření textu a výpovědní hodnotu popsány a níže analyzovány.

Obj. 15–16

Objekt interpretovaný jako zemnice (obr. 4, 5) se nacházel v západní větvi komunikace. Měl nepravidelně obdélný tvar s prohnutými a šikmými stěnami a rovným a místy nepravidelným dnem, do kterého byly zapuštěny kúlové jámy 67 (Rozm.: $28 \times 29 \times 17$ cm), 69 (Rozm.: 26×24 cm) a 74 (Rozm.: 34×32 cm). Objekt č. 68 byl zrušen. Maximální zjištěná délka objektu byla 272 cm, šířka 426 cm a hloubka 15 cm. V objektu byla zjištěna vrstva č. 115 šedočerná středně ulehlá a hlinitá výplň. V zemi byla zjištěna přítomnost intruze keramiky doby laténské. Situace byla prozkoumána pouze zčásti, jelikož její zbytek zasahuje mimo skrytou plochu.

Nálezy

– začišťování povrchu, vrstvy (dále vr.) 115

2 atypické zlomky keramiky, sáček č. 19, inv. č. AR012714.

– z prokopané vr. 115 u objektu 15–16

1. Zlomek silnostěnného dna. Povrch nerovný, hnědošedé barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: $7,7 \times 3,7$ cm, sáček č. 34, inv. č. AR012854, (obr. 13:6).

2 zlomky atypické keramiky, sáček č. 34, inv. č. AR012854.

– segment A, vr. 115

2. Zlomky dna. Povrch nerovný, hnědé barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: $4,7 \times 3,3$ cm, sáček č. 24, inv. č. AR012719, (obr. 13:5).

11 zlomků atypické keramiky, sáček č. 24, inv. č. AR012719.

– segment B, vr. 115

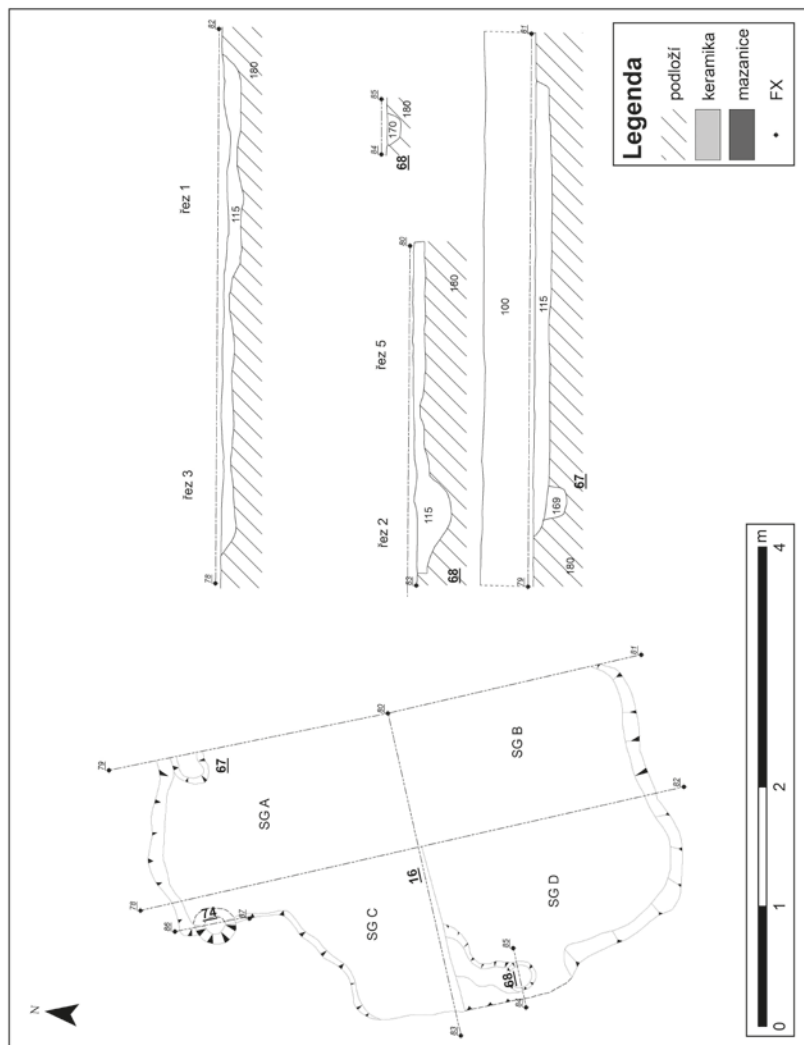
4 zlomky atypické keramiky, sáček č. 44, inv. č. AR012863.

– segment C, vr. 115

1 zlomek atypické keramiky, sáček č. 45, inv. č. AR012864.

– segment D, vr. 115

10 atypických zlomků keramiky, sáček č. 27, inv. č. AR012722.

Obr. 4: Hostovice u Pardubic, okr. Pardubice, objekt 15–16 – zemnice
(vytvořili M. Lanta a D. Děcký).

Obr. 5: Hostovice u Pardubic, okr. Pardubice, objekt 15–16 – zemnice
(foto D. Děcký).

Obj. 32

Kůlová jáma (dále KJ) (obr. 6:32), se nacházela v západní větvi komunikace. KJ byla nepravidelně kruhového tvaru s přímými šikmými stěnami a mísovitým dnem. Rozm.: délka 60 cm, šířka 57 cm a hloubka 30 cm. Objekt byl zaplněn šedočernou hlinitou a středně ulehlou vrstvou č. 132. Byl narušený objektem 31.

Nálezy

– západní polovina, vr. 132

1. Střep z výdutě silnostěnné nádoby zdobený oválným dolíčkem. Povrch nerovný, okrové barvy. V materiálu je příměs drobných kamínků. Rozm.: $3,5 \times 2$ cm, sáček č. 134, inv. č. AR012951 (obr. 13:7).

Obj. 45

Objekt (obr. 6:45) interpretovaný jako superpozice dvou kůlových jam se nacházel v západní větvi komunikace. Objekt měl oválný tvar s prohnutými, místy až klenutými, šikmými stěnami a nepravidelným dnem. Rozm.: délka 182 cm, šířka 84 cm, hloubka 48 cm. V severní části se nacházela vrstva č. 146 šedohnědá středně ulehlá hlinitá, která narušila vrstvu č. 147 v jižní části objektu, kterou bylo možné popsat jako šedohnědou středně ulehlou

hlinitou vrstvu promíšenou podložím č. 180 (do 10 %). Vrstva č. 147 nasedala na šedohnědou středně ulehlou hlinitou vrstvu, která byla promíšená podložím (do 30 %) č. 148.

Nálezy

– západní polovina, vr. 147

1. Zlomek okraje konické misky. Povrch nádoby je erodovaný, hnědošedé barvy. V materiálu je příměs jemného písku. Rozm.: $4 \times 3,3$ cm, sáček č. 83, inv. č. AR012901 (obr. 13:11).

3 zlomky atypické keramiky, sáček č. 83, inv. č. AR012901.

– východní polovina, vr. 147

2. Dva zlomky silnostěnného dna. Povrch nerovný, okrové barvy. V materiálu je příměs hrubého písku. Rozm.: $9,3 \times 7,7$ cm, sáček č. 108, inv. č. AR012926, nekresleno.

1 zlomek atypické keramiky, sáček č. 108, inv. č. AR012926.

Obj. 46

KJ (obr. 6:46) se nacházela v západní větvi komunikace. Měla kruhový půdorys s příkými šikými stěnami a rovným dnem. Rozm.: délka 62 cm, šířka 58 cm, hloubka 22 cm. Objekt byl zaplněn šedohnědou středně ulehlou a hlinitou vrstvou č. 149.

Nálezy

– západní polovina, vr. 149

1. Zlomek mírně zataženého okraje. Povrch hladký, hnědošedé barvy. V materiálu je příměs jemného písku. Rozm.: $3,6 \times 3,5$ cm, sáček č. 113, inv. č. AR012931 (obr. 13:14).

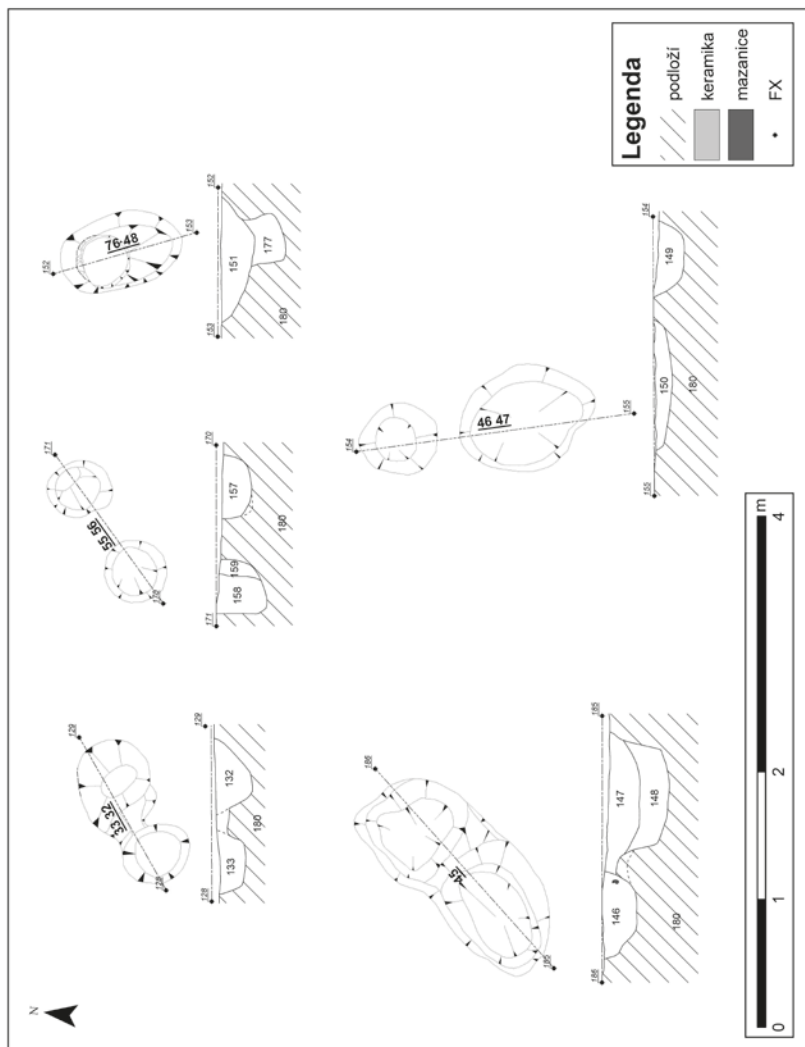
– východní polovina, vr. 149

2. Spodní část silnostěnné nádoby a dna. Povrch hrubý, hnědošedé barvy. V materiálu je příměs písku a slídy. Rozm.: $7,5 \times 4$ cm, sáček č. 56, inv. č. AR012874 (obr. 13:15).

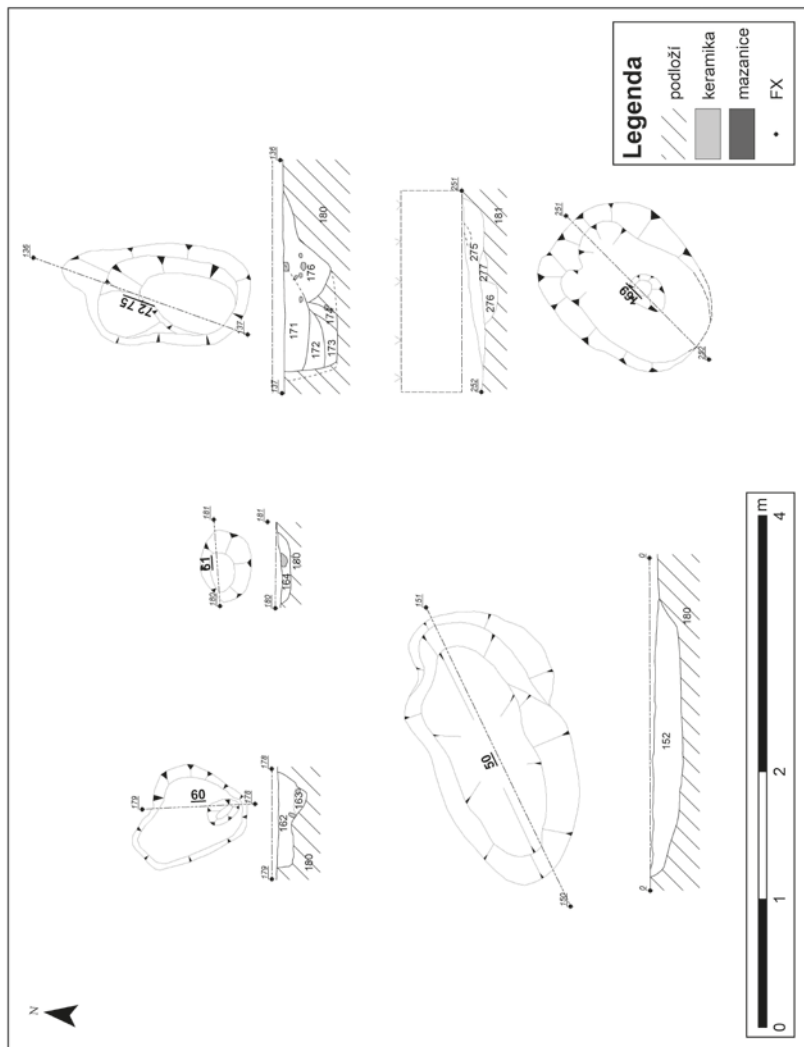
5 zlomků atypické keramiky, sáček č. 56, inv. č. AR012874.

Obj. 47

Objekt (obr. 6:47), interpretovaný jako sídlištní jáma, se nacházel v západní větvi komunikace. Měl nepravidelně oválný půdorys s prohnutými šikými stěnami a mírně mísovitým dnem. Rozm.: délka 110 cm, šířka 84 cm, hloubka 14 cm. Byl zaplněný šedohnědou středně ulehlou hlinitou vrstvou č. 150.

Obr. 6: Hostovice u Pardubic, okr. Pardubice, objekty 32-33, 45, 46-47, 55-56, 76-48 (vytvořili M. Lanta a D. Děcký).

Nálezy

– východní polovina, vr. 150

1. Tenkostěnný zlomek okraje a podhrdlí mísovité nádoby zdobené třemi horizontálními žlábkami. Povrch je hlazený – leštěný, šedohnědé barvy. Materiál je jemně plavený s nevýraznou příměsí jemného písku. Rozm.: $3,2 \times 2,4$ cm, sáček č. 59, inv. č. AR012877 (obr. 13:10, 15:1).

Obj. 48

Objekt (obr. 6:48), interpretovaný jako sídlištní jáma, se nacházel v západní větvi komunikace. Měl oválný půdorys s šikmými až prohnutými stěnami a mísovitým dnem. Rozm.: délka 100 cm, šířka 60 cm, hloubka 24 cm. Byl zaplněn šedočernou středně ulehlou hlinitou vrstvou č. 151. Narušoval objekt 76.

Nálezy

– západní polovina, vr. 151

1 atypický zlomek keramiky, sáček č. 12, inv. č. AR012707.

Obj. 50

Objekt (obr. 7:50), interpretovaný jako sídlištní jáma, se nacházel v západní větvi komunikace. Měl nepravidelně oválný půdorys s příkými až prohnutými šikmými stěnami a rovným dnem. Rozm.: délka 222 cm, šířka 124 cm, hloubka 25 cm. Byl vyplněný šedohnědou středně ulehlou hlinitou vrstvou č. 152.

Nálezy

– severní polovina, vr. 152

1. Drobný zlomek dna. Povrch hrubý, šedé barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: $2,5 \times 2,5$ cm, sáček č. 69, inv. č. AR012887 (obr. 13:21).

1 zlomek atypické keramiky, sáček č. 69, inv. č. AR012887.

– výhoz –5 m od objektu 50, vr. 152

2. Okraj a vrchní část hrnce se zataženým okrajem. Povrch nerovný, okrové barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: $8,9 \times 4,8$ cm, sáček č. 126, inv. č. AR012944 (obr. 13:22).

3. Zlomek silnostěnného mírně odsazeného dna. Povrch hrubý, okrové barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: $5,6 \times 5,6$ cm, sáček č. 126, inv. č. AR012944 (obr. 13:20).

5 zlomků atypické keramiky, sáček č. 126, inv. č. AR012944.

Obj. 52

Zemnice (obr. 8–9) situovaná v prostoru západní větve komunikace. Měla obdélný tvar, prohnuté až přímé šikmé stěny a rovné dno. Maximální zachycená délka byla 266 cm, šířka 364 cm a hloubka 26 cm. Většinu objektu vyplňovala šedočerná středně ulehlá hlinitá vrstva č. 154, která v místě hrany skřívky nasedala na malou vrstvu v prohlubni dna objektu (malá kúlová jamka?) č. 155 (bílošedá středně ulehlá hlinitá). V objektu se nacházela keramická intruze z období popelnicových polí. Objekt byl zachycen pouze zčásti a pokračuje mimo skrytou plochu východním směrem. Na dně objektu se nacházela ještě kúlová jáma (objekt č. 73), která byla nejspíše součástí konstrukce stavby.

Nálezy

– segment B, vr. 154

1. Střep z odsazeného dna silnostěnné nádoby. Povrch hrubý, okrové barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: 5,5 × 3,3 cm, sáček č. 40, inv. č. AR012859 (obr. 14:9).

2. Zlomek tenkostěnné mísovité nádoby. Povrch hlazený, šedočerné barvy. V materiálu je příměs jemného písku. Rozm.: 5,8 × 5,2 cm, sáček č. 40, inv. č. AR012859 (obr. 14:2).

9 zlomků atypické keramiky, sáček č. 40, inv. č. AR012859.

– segment A, vr. 154

3. Střep okraje z mísy/hrnce se zataženým okrajem. Povrch hlazený, okrové barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: 5 × 4,5 cm, č. sáčku 96, inv. č. AR012914 (obr. 14:1).

4. Dno silnostěnné nádoby. Povrch nerovný, okrovošedé barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: 5,4 × 8,9 cm, č. sáčku 96, inv. č. AR012914 (obr. 14:7).

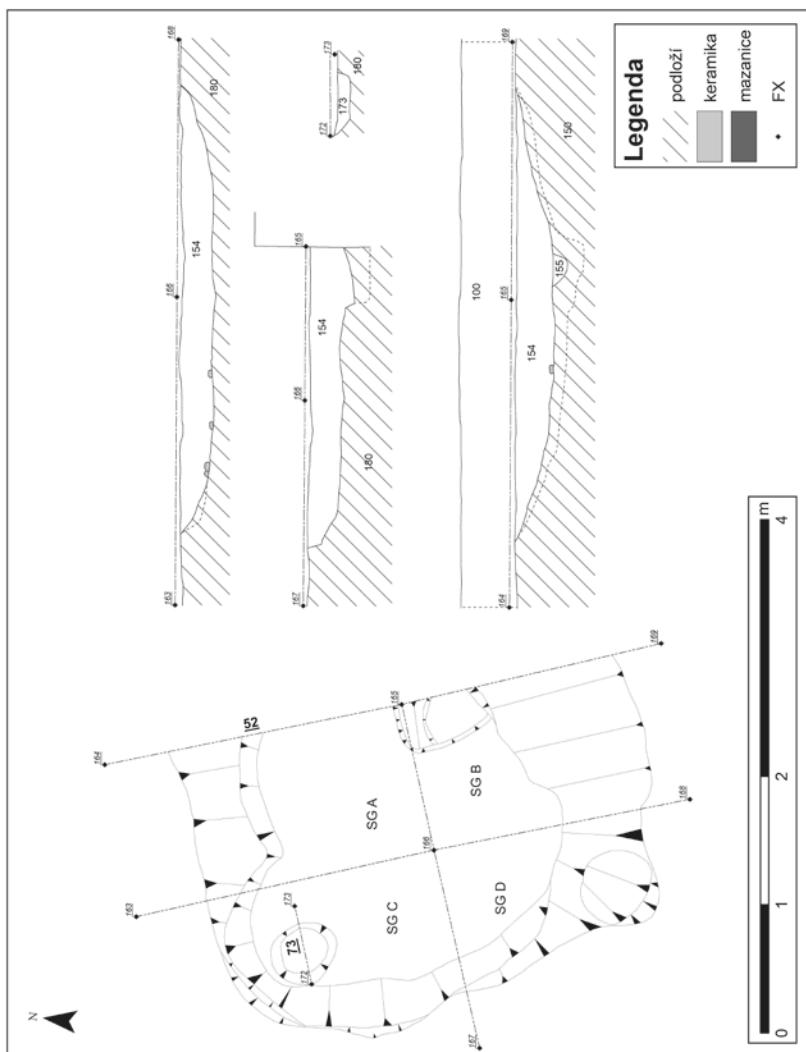
5. Zlomek dna. Povrch nerovný, částečně erodovaný, okrovošedé barvy. V materiálu nevýrazná příměs písku. Rozm.: 8,2 × 6,6 cm, č. sáčku 96, inv. č. AR012914 (obr. 14:10).

6. Zlomek dna s nožkovitým odsazením. Nad odsazením je patrný nevýrazný vryp. Povrch hrubý, šedé barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: 7,3 × 4 cm, č. sáčku 96, inv. č. AR012914 (obr. 14:5).

11 zlomků atypické keramiky, sáček č. 96, inv. č. AR012914.

– segment C, vr. 154

7. Střep okraje z mísy/hrnce se zataženým okrajem. Povrch nerovný, okrovohnědé barvy. V materiálu je příměs hrubého písku. Rozm.: 5,1 × 4,5 cm, č. sáčku 41, inv. č. AR012860 (obr. 14:4).

Obr. 9: Hostovice u Pardubic, okr. Pardubice, objekt 52 – zemnice
(foto D. Děcký).

8. Střep z tenkostěnné mísy se zataženým okrajem. Povrch nerovný, okovo-šedé barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: $4,3 \times 3,5$ cm, č. sáčku 41, inv. č. AR012860 (obr. 14:6).

9. Střep silnostěnného dna s nevýrazným nožkovitým odsazením. Povrch nerovný, oranžovookrové barvy. V materiálu je výrazná příměs písku. Rozm.: $5,8 \times 5,2$ cm, č. sáčku 41, inv. č. AR012860 (obr. 14:8).

10. Miniaturní nádobka konického tvaru, její okraj je členěn nepravidelnými vrypy. Na vnitřní straně jsou patrně nepravidelně rozmístěné vrypy a nehtové vrypy. Dno je nepravidelně kruhovitě. Povrch je hrubý, hnědé barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: výška 3,1 cm, průměr ústí 4,6 cm, průměr dna 3,3 cm, č. sáčku 42, inv. č. AR012861 (obr. 14:3, 15:2).
5 zlomků atypické keramiky, sáček č. 41, inv. č. AR012860.

– segment D, vr. 154

3 zlomky atypické keramiky, sáček č. 100, inv. č. AR012918.

Obj. 55

Objekt (obr. 6:55), interpretovaný jako kúlová jáma, se nacházel v západní větvi komunikace. Měl nepravidelný půdorys s přímými až prohnutými stě-

nami a mísovitým dnem. Rozm.: délka 50 cm, šířka 48 cm, hloubka 24 cm. Objekt byl vyplněn šedohnědou středně ulehlou hlinitou vrstvou č. 157.

Nálezy

– jižní polovina, vr. 157

1 zlomek atypické keramiky, sáček č. 115, inv. č. AR012933.

Obj. 60

Objekt (obr. 7:60), interpretovaný jako sídlištní jáma, se nacházel v jihovýchodní větvi komunikace. Měl nepravidelný půdorys s přímými šikmými stěnami a nepravidelným dnem. Rozm.: délka 92 cm, šířka 74 cm, hloubka 24 cm. Z drtivé většiny byl vyplněný vrstvou č. 162, hnědošedou středně ulehlou a hlinitou. V prohlubni ve dně se nacházela ještě vrstva 163, černošedá středně ulehlá a hlinitá, která tuto prohlubeň vyplňovala a na ni nasedala vrstva 162. V objektu se nacházela keramická intruze datovaná do mladšího pravěku.

Nálezy

– západní polovina, vr. 162

1. Zlomek dna silnostěnné nádoby. Povrch hrubý, okrově šedé barvy. V materiálu je příměs hrubého písku. Rozm.: 4,9 × 5,1 cm, sáček č. 21, inv. č. AR012716 (obr. 14:13).

2 zlomek atypické keramiky, sáček č. 21, inv. č. AR012716.

Obj. 61

Objekt (obr. 7:61), interpretovaný jako kůlová jáma, se nacházel v jihovýchodní větvi komunikace. Měl oválný půdorys s prohnutými stěnami a rovným tvarem dna. Rozm.: délka 60 cm, šířka 42 cm, hloubka 9 cm. Byl vyplněn šedočernou středně ulehlou hlinitou vrstvou č. 164.

Nálezy

– jižní polovina, vr. 164

2 zlomky atypické keramiky, sáček č. 22, inv. č. AR012717.

Obj. 72

Objekt (obr. 7:72), interpretovaný jako sídlištní jáma, byl lokalizován v západní větvi komunikace. Měl nepravidelně oválný tvar s prohnutými až šikmými stěnami a rovným dnem. Rozm.: délka 82 cm, šířka 82 cm, hloubka 40 cm. Svrchní třetina objektu byla zaplněna světle šedou středně ulehlou hlinitou vrstvou č. 171. Pod ní spočívala světle okrová středně ulehlá sprašovo hlinitá vrstva č. 172, pod kterou se až ke dnu nacházela světle okrová

středně ulehlá jílovitá vrstva č. 173. Z boku k vrstvě 172 a 173 přiléhala šedočerná středně ulehlá hlinitá vrstva č. 174. Objekt narušoval situaci č. 75.

Nálezy

– neznámá polovina, neznámá vrstva

1 zlomek atypické keramiky, sáček č. 86, inv. č. AR012904.

– severní polovina, vr. 171

1 zlomek atypické keramiky, sáček č. 132, inv. č. AR012949.

Obj. 93

Sídlištní jáma (obr. 10:93) lokalizována na ploše RD 2, parc. č. 49/18. Objekt měl oválný půdorys s přímými šikmými stěnami a nepravidelným dnem. Rozm.: délka 248 cm, šířka 110 cm, hloubka 22 cm. Byl vyplněný středně šedookrovou jílovito sprašovou středně ulehlou vrstvou č. 206 s rozpitou hranicí a byl mírně promíšený podloží (do 15 %). Ve výplni se nacházela intruze keramiky datovaná do mladšího pravěku.

Nálezy

– začišťování povrchu objektu, vr. 206

1. Dva zlomky vrchní části hrncovité nádoby esovité profilace. Okraj je zesílený, mírně vykloněný. Povrch nerovný, hnědé barvy. V materiálu je příměs písku a jemné slídy. Rozm.: $4,2 \times 3,8$ cm, sáček č. 135 (obr. 13:16, 19).

2. Zlomek silnostěnné výdutě s náznakem plastického odsazení (pozůstatek po plastické výzdobě). Povrch hrubý, okrově hnědé barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: $4,7 \times 4,4$ cm, sáček č. 135 (obr. 13:18).

3. Drobný střep z páskového ucha. Povrch hrubý, okrové barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: $2,3 \times 2,1$ cm, sáček č. 135 (obr. 13:17).

5 zlomků atypické keramiky, sáček č. 135.

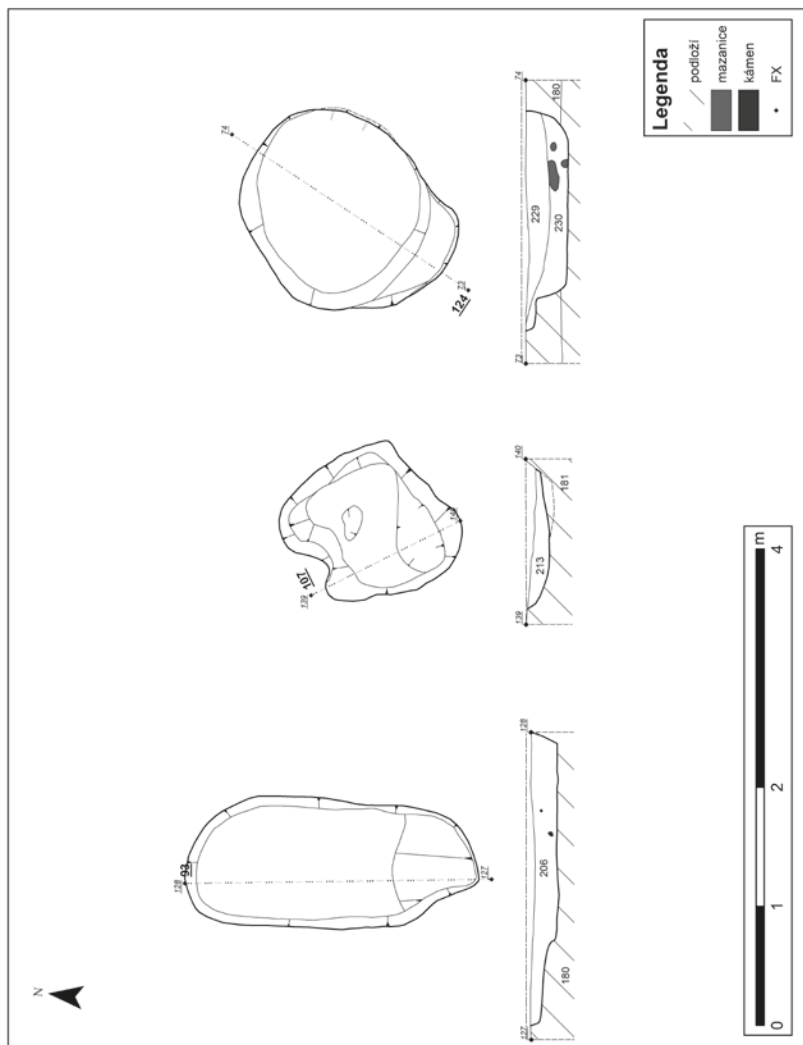
Obj. 107

Sídlištní jáma (obr. 10:107) se nacházela v ploše RD 6, parc. č. 49/14. Objekt byl nepravidelného půdorysu s přímými šikmými stěnami a konkávním dnem. Rozm.: délka 128 cm, šířka 126 cm, hloubka 16 cm. Byl vyplněný tmavě šedohnědou jílovito sprašovou středně ulehlou vrstvou č. 213, která měla nejasnou hranici a byla mírně promíšená podloží (do 15 %).

Nálezy

– východní polovina, vr. 213

1. Zlomek výdutě zdobené motivem dvojic nehtových vrypů. Povrch nerovný, hnědé barvy. V materiálu je příměs jemného písku. Rozm.: $2,7 \times 2,6$ cm, sáček č. 165 (obr. 14:11).

Obr. 10: Hostovice u Pardubic, okr. Pardubice, objekty 93, 107, 124
(vytvořili M. Lanta a D. Děcký).

2. Drobný zlomek dna. Povrch nerovný, hnědé barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: $2,3 \times 3,2$ cm, sáček č. 165 (obr. 14:12).
6 zlomků atypické keramiky, sáček č. 165.

Obj. 124

Objekt (obr. 10:124, 11), interpretovaný jako sídlištní jáma, se nacházel v ploše RD 10, parc. č. 49/25. Měl oválný půdorys se stupňovitými šikmými stěnami a plochým dem. Rozm.: délka 156 cm, šířka 186 cm, hloubka 36 cm. V horní části byl vyplněn tmavě šedohnědou jílovito sprašovou středně ulehlou vrstvou č. 229 s jasnou hranicí, která byla mírně promíšená vrstvou č. 230 (do 5 %), mazanicí (do 2 %) a uhlíky (do 1 %). Tato vrstva nasedala na středně šedohnědou jílovito sprašovou středně ulehlou vrstvu č. 230, která měla nejasnou hranici a byla mírně promíšená s podložím (do 10 %).

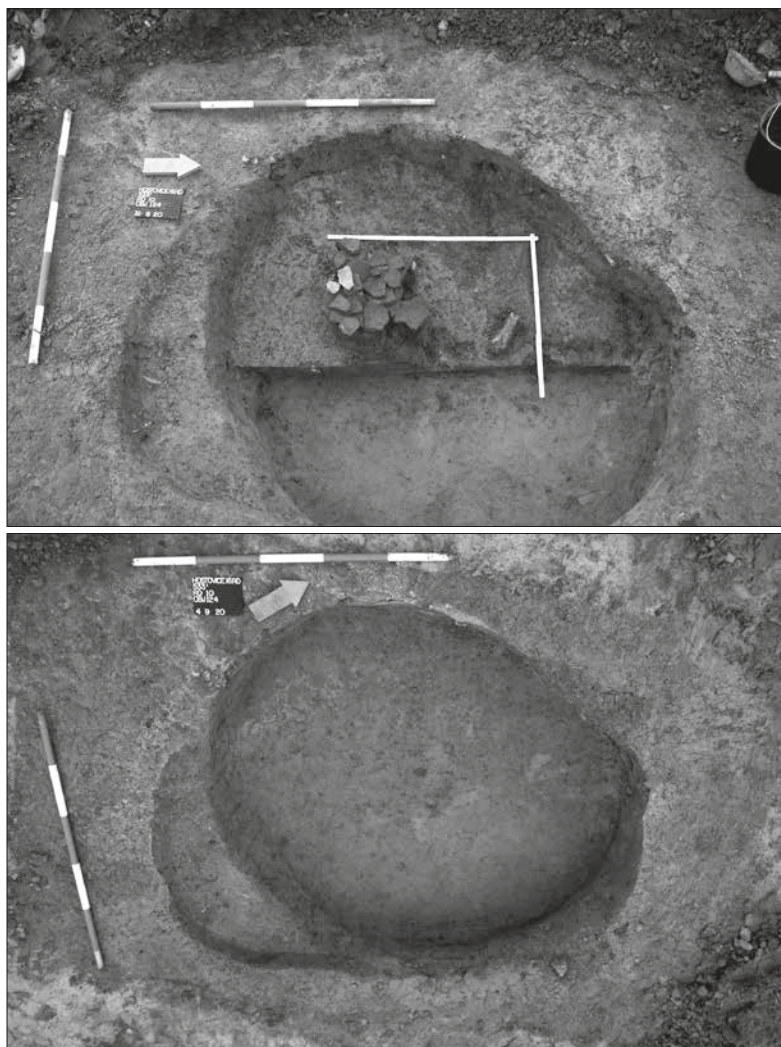
Nálezy

– západní polovina, vr. 229

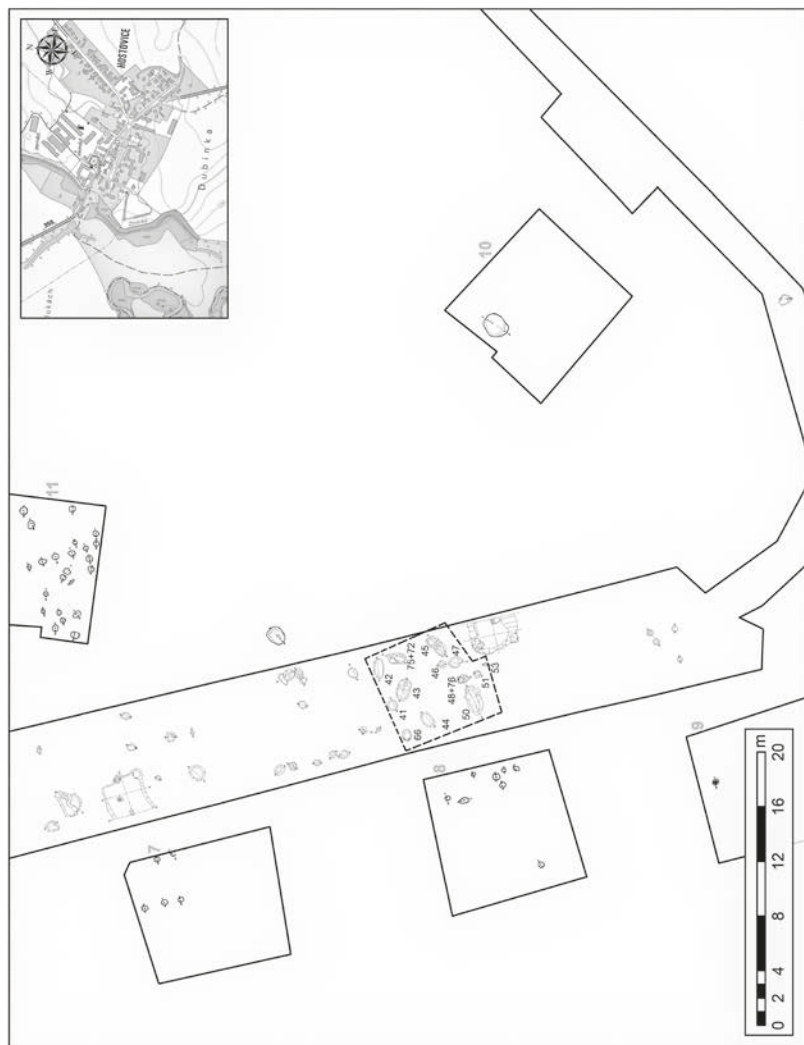
1. Spodní část silnostěnné nádoby, rekonstruováno ze dvou střepů. Povrch nerovný, okrově hnědé barvy. V materiálu je příměs hrubého písku. Rozm.: $12,9 \times 8,6$ cm, sáček č. 176 (obr. 14:20).
 2. Zlomek okraje a vrchní části výdutě hrnce s dovnitř zataženým okrajem (složeno ze dvou střepů). Povrch nerovný až hrubý, okrové barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: $10,2 \times 8,4$ cm, č. sáčku 176 (obr. 14:16).
 3. Střep z mísy/hrnce se zataženým okrajem. Povrch hrubý, hnědé barvy. V materiálu je příměs hrubého písku. Rozm.: $5,6 \times 6,6$ cm, č. sáčku 176 (obr. 14:19).
 4. Střep okraje silnostěnné nádoby. Povrch hlazený, hnědé barvy. V materiálu je příměs hrubého písku. Rozm.: $2,6 \times 2,1$ cm, č. sáčku 176 (obr. 14:14).
 5. Zlomek ven vyhnutého okraje tenkostěnné nádoby. Povrch hlazený, šedé barvy. V materiálu je příměs jemného písku. Rozm.: $2 \times 1,7$ cm, č. sáčku 176 (obr. 14:18).
 6. Střep okraje silnostěnné nádoby. Povrch nerovný, hnědošedé barvy. V materiálu je příměs hrubého písku. Rozm.: $2,7 \times 2,3$ cm, č. sáčku 176 (obr. 14:17).
 7. Drobný střep okraje. Povrch nerovný – erodovaný, hnědošedé barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: $1,8 \times 1,2$ cm, sáček č. 176 (obr. 14:15).
- 70 zlomků atypické keramiky, sáček č. 176.

Obj. 169

Objekt (obr. 7:169), interpretovaný jako sídlištní jáma, se nacházel v ploše dočasného sjezdu z rostlého terénu na plochu skryvky komunikace mezi RD 10 a 11. Měl oválný půdorys s rovnými šikmými stěnami a nepravidel-

Obr. 11: Hostovice u Pardubic, okr. Pardubice, objekt 124
(foto D. Děcký).

Obr. 12: Hostovice u Pardubic, okr. Pardubice, koncentrace sloupových jam a sídlišních objektů (vytvořili M. Lanta a D. Děcký).

ným dnem. Rozm.: délka 140 cm, šířka 114 cm, hloubka 22 cm. V horní části objektu se nacházela vrstva 275, pod ní spočívala vrstva 277, ke které z boku přiléhala vrstva 276, která pak vyplňovala prohlubeň ve dně objektu. Ve výplni se nacházela intruze keramiky datovaná do období popelnicových polí.

Nálezy

– vr. 275

2 zlomky atypické keramiky, sáček č. 209.

– sběr po skrývce

1. Zlomek okraje mísy/hrnce se zataženým okrajem. Povrch hrubý, šedé barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: 3,5 × 2,6 cm, sáček č. 127 (obr. 13:3).

2. Zlomek okraje tenkostěnné nádoby. Povrch hladký, šedé barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: 3 × 3 cm, sáček č. 127 (obr. 13:2).

3. Střep z mírně zesíleného okraje. Povrch nerovný, okrové barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: 3,2 × 2,6 cm, sáček č. 14 (obr. 13:1).

4. Část silnostěnného dna. Povrch nerovný, okrové barvy. V materiálu je příměs písku a slídy. Rozm.: 7 × 4,2 cm, sáček č. 7 (obr. 13:4).

Intruze typické keramiky z doby římské v objektech odlišného stáří

Obj. 10

Sídlištní jáma se nacházela v západní větvi komunikace. Objekt měl nepravidelný tvar s prohnutými až příkými šikmými stěnami a nepravidelným dnem. Rozm.: délka 274 cm, šířka 208 cm, hloubka 23 cm. Objekt byl zaplněn vrstvou č. 109, šedobílou středně ulehlou a písčitou. Objekt byl datován na základě nálezů do slezskoplatěnické kultury popelnicových polí. Byla zjištěna keramická intruze z doby laténské, mladší doby římské a mladšího pravěku.

Nálezy

– z prokopené vrstvy č. 109 u objektu

1. Střep z mírně zesíleného vykloněného okraje. Povrch nerovný, okrové barvy. V materiálu je příměs písku. Rozm.: 3,8 × 3,5 cm, sáček č. 123, inv. č. AR012941 (obr. 13:8).

6 zlomků atypické keramiky, sáček č. 123, inv. č. AR012941.

Obj. 25

Zemnice se nacházela v západní větvi komunikace. Objekt měl obdélný tvar s příkými šikmými stěnami a rovným dnem. Maximální zjištěná délka objektu byla 316 cm, šířka 324 cm a hloubka 34 cm. Objekt byl zaplněn šedočernou středně ulehlou a hlinitou vrstvou č. 125. Uprostřed hranice plochy

skrývky, kde objekt přecházel pod neskrytou plochu, se nacházela menší zahloubenina vyplněná šedohnědou středně ulehrou a hlinitou výplní vrstvy č. 126. Objekt je datován do období mladšího halštatu.

Nálezy

– segment B, vr. 125

1. Zlomek silnostěnného dna. Povrch nerovný, okrové barvy. V materiálu je příměs písku a slídy. Rozm.: 5,8 × 6,4 cm, sáček č. 76 (obr. 13:12).

– segment A, vr. 125

2. Dva zlomky silnostěnného dna. Povrch hlazený, okrové barvy. V materiálu je příměs hrubého písku. Rozm.: 7 × 3,5 cm, sáček č. 72 (obr. 13:13).

Archeologické situace a jejich interpretace

Na lokalitě se podařilo identifikovat dvě zahloubené chaty – zemnice. Na základě půdorysu můžeme do této kategorie zařadit objekty 15–16 a 52 (obr. 4–5, 8–9). Objekt 15–16 nebyl prozkoumán celý z důvodu rozsahu záchranného archeologického výzkumu. Z torzálního půdorysu však můžeme odvodit, že se pravděpodobně blíží schématu Droberjar B.¹¹⁾ Tento typ zemnic byl velmi populární ve středoevropském barbariku zejména v prostředí labsko-germánského okruhu, prakticky již od časně doby římské do období pozdní doby římské – stěhování národů.¹²⁾ Ve východních Čechách se šestiúhelníkovému půdorysu blíží zemnice č. 2436/2443 v Mikulovicích v Loučkách, datovaná do úseku fáze B2b až fáze C1a (2. polovina 2. století až počátek 3. století).¹³⁾ Druhý půdorys objektu 52 se hlásí k typu Leube B1,¹⁴⁾ resp. Droberjar C1,¹⁵⁾ nicméně opět nemohl být prozkoumán v úplnosti kvůli rozsahu stavby, určení je tak spíše rámcové – hypotetické. Ve východních Čechách není tento typ půdorysu jednoznačně doložen.

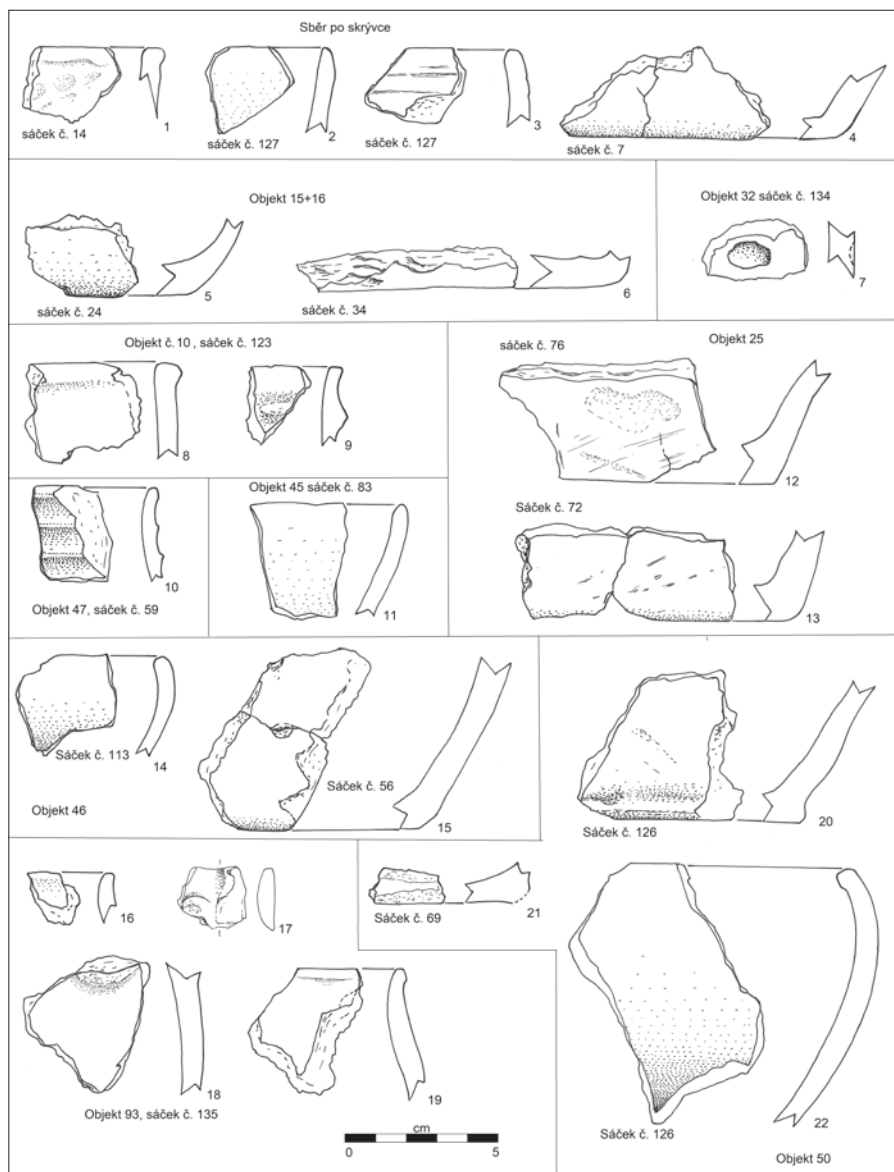
11) Eduard DROBERJAR, *Studien zu den germanischen Siedlungen der älteren römischen Kaiserzeit in Mähren*, Fontes Archaeologici Pragenses 21, 1997, Abb. 11.

12) Vladimír SALAČ, *Starší doba římská*, in: Archeologie pravěkých Čech 8 – doba římská a stěhování národů, Praha 2008, s. 42.

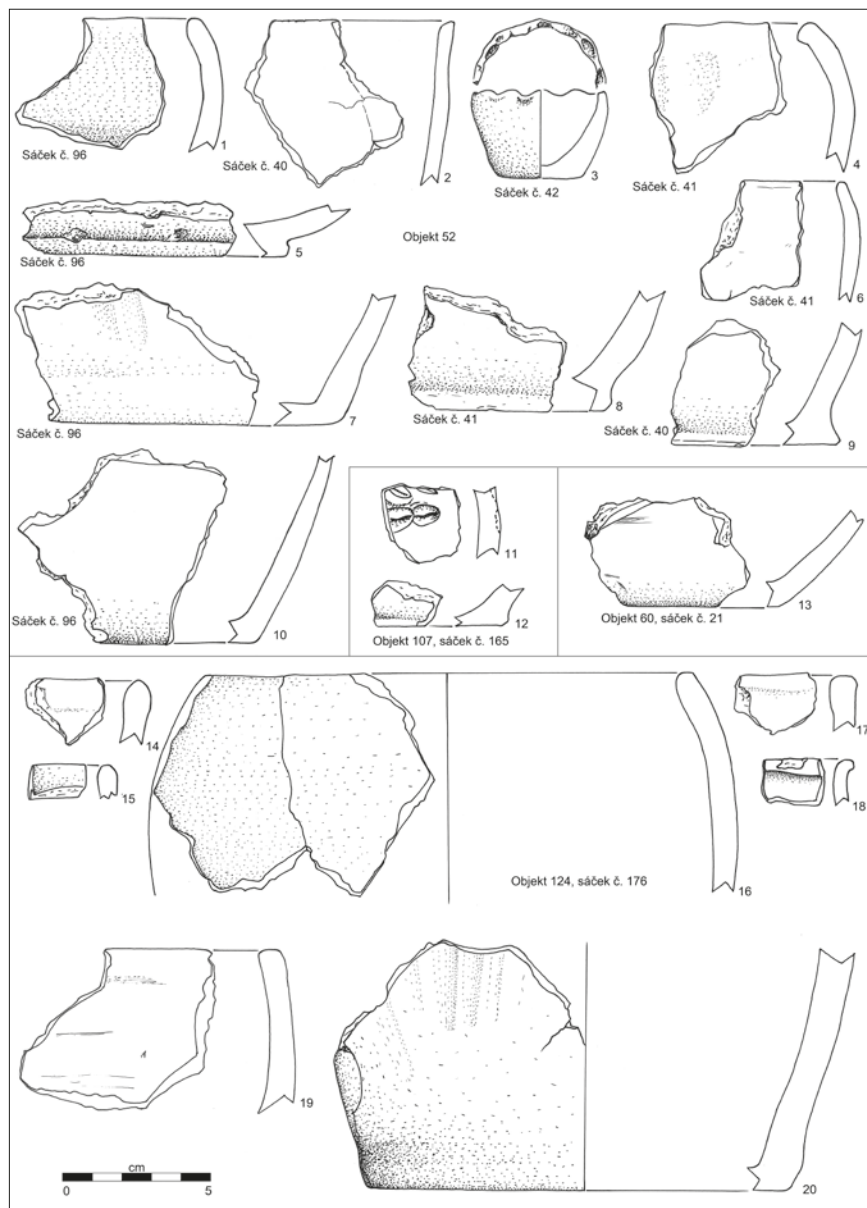
13) Viktor SVOBODA, *Sídlíštní situace a nálezy z doby římské z Mikulovic u Pardubic (parc. p. č. 241/56)*, bakalářská práce uložena na ÚHV, FF Univerzity Pardubice, Pardubice 2019; Tereza JOŠKOVÁ – Michaela LANGOVÁ – Jan JÍLEK (edd.), *Mikulovice – život na hraně*, Pardubice 2020, s. 154–160, obr. 60:1.

14) Achim LEUBE, *Studien zu Wirtschaft und Siedlung bei den germanischen Stämmen im nördlichen Mitteleuropa während des 1.–5./6. Jh. u. Z.*, EAZ Ethnographisch-Archäologische Zeitschrift 33, 1992, s. 130–146.

15) E. DROBERJAR, *Studien zu den germanischen Siedlungen*, Abb. 11.

Obr. 13: Hostovice u Pardubic, okr. Pardubice, keramický materiál z prozkoumaných objektů (kresba E. Bílkovná Šamalová).

Obr. 14: Hostovice u Pardubic, okr. Pardubice, keramický materiál z prozkoumaných objektů (kresba E. Bílková Šamalová).

Jisté podobnosti však vykazuje zemnice alfa ze sídliště v Cerekvici nad Loučnou.¹⁶⁾ Podobně jako u prvního půdorysu můžeme konstatovat jeho chronologickou necitlivost. Vyskytuje se již od doby předřímské a je užíván do pozdní doby římské – doby stěhování národů, právě v tomto pozdním úseku je hledáno optimum obliby využívání této konstrukce.¹⁷⁾

Z dalších typů archeologických situací se vyskytly sídlištní objekty neurčité funkce (obj. 47, 50, 60, 93, 107, 124) (obr. 6, 7, 10) a sloupové/kulové jámy (obj. 32, 45, 46) (obr. 6). Tvarové paralely lze přirozeně vysledovat na sídlištích středoevropského barbarika.¹⁸⁾

Diskuse nad sloupovou stavbou

Na polykulturní lokalitě se podařilo rozpoznat uskupení sloupových jam a menších sídlištních objektů, které umožňují úvahu o vzájemném vztahu, resp. nemůžeme zcela vyloučit, že tvořily půdorys sloupové obdélníkovité stavby. Jedná se o objekty č. 66, 41, 42, 44, 43, 75/72, 50, 48/76, 46/74, 45, 51, 53 (obr. 12). Některé z nich obsahovaly ve výplni materiál z doby římské (obj. č. 45, 46, 48/76, 50, 75/72). Ostatní nebyly datovány.

Jednoznačné přiřazení této struktury době římské je problematické z několika důvodů. Zaprvé je lokalita polykulturní a nelze kriticky vyloučit, že půdorys mohl spadat do období popelnicových polí. Zadruhé výše zmíněná obdélníkovitá koncentrace objektů je příliš blízko (cca 1,5 m) zemnici č. 52 (obr. 8–9), což by z hlediska horizontální stratigrafie na lokalitě vylučovalo užívání obou struktur zároveň. Zatřetí rozsah výzkumu neumožnil skrýt větší plochu sídliště, je tedy možné, že nedisponujeme dalšími podstatnými údaji. Z tohoto důvodu je nutné k půdorysu přistupovat kriticky.

Vyhodnocení a datování

Díky záchrannému archeologickému výzkumu se podařilo získat 40 typických střepů a jednu miniaturní nádobku sledovaného časového úseku

16) David VÍCH – Jan JÍLEK a kol., *Sídliště z doby římské v Cerekvici nad Loučnou*, Archeologie východních Čech 18, 2019 (2020), s. 98–99, tab. 1.

17) Tamtéž, s. 99, zde i podrobný seznam starší literatury.

18) Vhodné třídění pro oblast labsko-germánského okruhu poskytli Ján Beljak a Titus Kolník při vyhodnocení sídliště v Šturove. Evidovaný objekt č. 124 (obr. 10:124, 11) stojí blízko skupině jam s lavórovitým profilem, viz Ján BELJAK – Titus KOLNÍK, *Štruktúra a vývoj germánskej osady ve Štúrove*, in: Eduard Droberjar – Balázs Komoróczy – Dagmar Vachútová (edd.), *Archeologie barbarů 2008: Barbarská sídliště*, Chronologické, ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů, Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 37, Brno 2008, s. 140, obr. 10:8–12.

(tab. 1). V nepočetném souboru významně převažují střepy ze silnostěnných nádob s nerovným hrubým povrchem, které připisujeme hrubé/kuchyňské keramice. Tenkostěnné stolní keramice náleží pouze několik fragmentů (celkem 5 střepů). Ostřívo v keramickém těstě je zpravidla tvořeno jemným/hrubým pískem, méně pak slídou. Povrchová úprava je patrná u střepů s nerovným povrchem a poté u zlomku mísovité nádoby s hlazeným/leštěným povrchem.

Obr. 15: Hostovice u Pardubic, okr. Pardubice: 1) střep z mísovité nádoby zdobené žlábký (obj. 47), 2) miniaturní nádobka (obj. 52) (foto T. Müllerová).

Tenkostěnnou jemnou keramiku zastupuje především zlomek mísovité nádoby s horizontální žlábkovanou výzdobou ze sídlištního objektu č. 47 (obr. 6:47, 13:10, 15:1). V objektu se nepodařilo najít další střepy. Samotný tvar a výzdoba jsou typické pro časový úsek ohraničený stupněm C2 a počátkem doby stěhování národů. Četné paralely z prostoru východních Čech známe jak z prostředí pohřebišť, tak sídlišť.¹⁹⁾ Tento typ nádob byl oblíben především ve středním Německu, Polabí a vzácněji rovněž na německém jihu.²⁰⁾

Z hrubé – kuchyňské keramiky je třeba jmenovat mísy/hrnce se zataženým okrajem, které představují jeden z typických tvarů sledované časové etapy. Typologicky se hlásí do skupiny I.b2.²¹⁾ Tyto formy se podařilo identifikovat v obj. č. 50, 52, 124 (obr. 13:22, 14:1, 4, 16, 19). Datace popisovaných tvarů je v zásadě intervalová. Vyskytují se již od časné doby římské a pokračují až do doby stěhování národů.²²⁾ Nechybí ani hrncovitá nádoba s esovitou profilací (obj. č. 93, obr. 13:19). Výzdoba hrubé keramiky je velmi skromná. Omezuje se především na nehtové vrypy, které jsou sdružené v párech (obj. č. 107, obr. 14:11). Tento druh dekoru je typický pro interval pozdní doby římské až starší fáze doby stěhování národů.²³⁾

19) T. JOŠKOVÁ – M. LANGOVÁ – J. JÍLEK (edd.), *Mikulovice*, s. 161–162, tab. 13:4; Jan MUSIL – Jan JÍLEK, *Sídliště z pozdní doby římské a doby stěhování národů z Chrudimi*, Východočeský sborník historický 21, 2012, s. 34–36; František JANOŠEK KASPÁREK, *Sídliště z pozdní doby římské a počátku doby stěhování národů z Dražkovic (okr. Pardubice)*, Praehistorica 32, 2014, č. 2, s. 164, obr. 19:1, 5; Jan JÍLEK a kol., *Nálezová zpráva č. j. VČM 694/2016, č. AMČR: C-201668640 ze záchranného archeologického výzkumu na stavbě „Pískovna Slepotice – dobývání ložiska nevyhrazeného nerostu v k. ú. Slepotice“*, uloženo ve Východočeském muzeu v Pardubicích, Pardubice 2018, s. 86.

20) Na posledy komplexně Sven JÄGER, *Germanische Siedlungsspuren des 3. bis 5. Jahrhunderts n. Chr. zwischen Rhein, Neckar und Enz*, Forschungen und Berichte zur Archäologie in Baden-Württemberg, Band 14, 2019, s. 162–164, Abb. 96–97.

21) Vladimír VARSÍK, *Germánske osídlenie na východnom predpolí Bratislavy*, Archaeologica Slovaca Monographiae Fontes, tom. XVIII, Nitra 2011; Jan VOLF – Zdeněk BENEŠ – Petr KOČÁR – Romana KOČÁROVÁ – Luboš RYPKA, *Sídliště z doby římské v Plaňanech (okr. Kolín) v poloze U silnice. Sonda do podoby osídlení z konce 2. až 4. století v okolí pohřebiště Dobřichov-Třebická*, Archeologie ve středních Čechách 25, 2021, s. 572–576.

22) J. MUSIL – J. JÍLEK, *Sídliště*, s. 39–40; Zdeněk BENEŠ, *Nové nálezy z pozdní doby římské a časné doby stěhování národů na východním okraji středních Čech*, Archeologie ve středních Čechách 23, 2019, s. 523; J. VOLF – Z. BENEŠ – P. KOČÁR – R. KOČÁROVÁ – L. RYPKA, *Sídliště*, tab. 3; S. JÄGER, *Germanische Siedlungsspuren*, s. 219–220.

23) J. VOLF – Z. BENEŠ – P. KOČÁR – R. KOČÁROVÁ – L. RYPKA, *Sídliště*, s. 579.

Tab. 1: Hostovice u Pardubic, přehled objektů, materiálu a strusky (vytvořil D. Děcký)

Objekt	Lokalizace	Datace	Intruze	Typ. keramika	Atyp. keramika	Mazanice	KA	Kosti	FE	Struska	Poznámky
10	ZTV	SLPL HB	LT, ml. DŘ, ml. prav.	1	6	-	-	-	-	-	-
15+16	ZTV	pozď. DŘ/DSN	LT	2	30	-	-	-	-	216g	-
25	ZTV	Halštat	UK, PP, LT, DŘ	2	0	-	-	-	-	-	-
32	ZTV	pozď. DŘ/DSN	-	1	0	365g	-	-	-	-	-
45	ZTV	pozď. DŘ/DSN	-	2	4	1083g	-	-	-	-	-
46	ZTV	pozď. DŘ/DSN	-	2	5	16g	-	1g	-	107g	-
47	ZTV	pozď. DŘ/DSN	-	1	0	45g	ŠI - I	-	-	-	-
48	ZTV	pozď. DŘ/DSN	ml. prav.	0	1	1272g	-	-	-	-	v mazanici zahruto závaží
50	ZTV	pozď. DŘ/DSN	-	3	6	-	-	-	-	-	-
52	ZTV	pozď. DŘ/DSN	PP	10	28	259g	18	-	-	1732g	-
55	ZTV	pozď. DŘ/DSN	-	0	1	205g	4	-	-	-	-
60	ZTV	pozď. DŘ/DSN	ml. prav.	1	2	5g	-	-	-	-	-
61	ZTV	pozď. DŘ/DSN	ml. prav.	0	2	203g	-	-	-	-	-
67	ZTV	pozď. DŘ/DSN	-	0	0	-	-	-	-	-	součástí konstrukce zemnice obj. 15+16
69	ZTV	pozď. DŘ/DSN	-	0	0	-	-	-	-	-	součástí konstrukce zemnice obj. 15+16
72	ZTV	pozď. DŘ/DSN	-	0	2	350g	-	-	-	-	-
73	ZTV	pozď. DŘ/DSN	-	0	0	-	-	-	-	-	součástí konstrukce zemnice obj. 52
74	ZTV	pozď. DŘ/DSN	-	0	0	-	-	-	-	-	součástí konstrukce zemnice obj. 15+16
93	RD 2	pozď. DŘ/DSN	ml. prav.	3	6	-	1	-	-	-	-
107	RD 6	pozď. DŘ/DSN	-	2	6	104g	-	-	-	-	-
124	RD 10	pozď. DŘ/DSN	-	7	70	1974g	5	2	-	9,9g	-
169	RD 10/11	pozď. DŘ/DSN	PP	1	2	179g	-	-	270g	109g	-

Nejvíce pozornosti si jistě zaslouhuje miniaturní nádobka (obr. 14:3, 15:2) z objektu (zemnice) č. 52. Tato kategorie nádob nepatří ve východních Čechách k příliš častým. Morfologicky představuje jednoduchou konickou mísu s mírně vklopeným okrajem typu Droberjar 2415, resp. její miniaturní variantu Droberjar 7201.²⁴⁾ Nádobka zaujme svým zdobením, které je tvořeno z nepravidelně umístěných nehtových vrypů na okraji. Z hlediska chronologie se jedná opět o tvar, který se vyskytuje intervalově v průběhu celé doby římské, podobně pak použitý dekor.²⁵⁾ Vhodnou analogií ze sídlištního prostředí je nádobka z osady v Branči, která však stojí na hranici klasifikace, protože má průměr 7 cm.²⁶⁾ Nádobkám malých forem byla v poslední době věnována zvýšená pozornost, nicméně ani specializované studie nepřinesly jednoznačné rozřešení jejich funkce. Středoevropské bádání v zásadě vidí tyto možnosti: a) hračky – dětské výrobky, b) drobné pohárky, c) obaly na kosmetické substance, d) lampičky.²⁷⁾ V případě materiálu ze sídlištního prostředí je určení významu složitější než u funerálních památek, kde lze jejich přítomnost komparovat s údaji o věku a pohlaví zemřelých.²⁸⁾

Závěr

Osídlení z konce mladší doby římské až počátku stěhování národů v Hostovicích poskytlo nepočtený keramický materiál, který umožňuje datování do širokého intervalu od konce stupně C2 (sekvence po roce 300) až stupně D (5. století). Bližší chronologické zařazení není v současnosti možné, neboť získaný keramický materiál není více citlivý a na lokalitě nebyly nalezeny žádné chronologicky citlivé předměty (spony, kování opasku, mince, hřebeny, atd.). Z hlediska regionální archeologie je nutné

24) E. DROBERJAR, *Studien zu den germanischen Siedlungen*, Abb. 38:2415, 47:2721.

25) J. VOLF – Z. BENEŠ – P. KOČÁR – R. KOČÁROVÁ – L. RYPKA, *Sídliště*, tab. 4; Vít VOKOLEK – Jan JÍLEK, *Osada z doby římské v Sobčicích, okr. Jičín*, Východočeský sborník historický 19, 2011, s. 24.

26) Eduard KREKOVÍČ, *Miniaturgefässe im Quadrischen Kultur-Gebiet in der Slowakei*, in: R. Madyda-Legutko – J. Rodzińska-Nowak (eds.), *HONORATISSIMUS ASSENSUS GENUŠ EST ARMIS LAUDARE*, Studia dedykowane Profesorowi Piotrowi Kaczanowskiemu z okazji siedemdziesiątej rocznicy urodzin, Kraków 2014, s. 444, Abb. 1:7.

27) E. KREKOVÍČ, *Miniaturgefässe*, s. 444–451; Jaroslava RUTTKAYOVÁ, *Miniatúrne nádoby z pohrebiska vo Veľkom Cetíne*, Zborník Slovenského národného múzea CX – 2016, Archeológia 26, 2016, s. 198–199; Tomáš ZEMAN, *Miniaturní keramické nádoby z doby římské z jihovýchodní Moravy*, Zborník Slovenského národného múzea CX – 2016, Archeológia 26, 2016, s. 208, 210.

28) K tomu E. KREKOVÍČ, *Miniaturgefässe*.

konstatovat, že obdobně datovaná sídliště s téměř identickým mobiliářem známe z Dražkovic, Chrudimi, Mikulovic u Pardubic, Blata a Slepotic (obr. 16) a Cerekvice nad Loučnou.²⁹⁾ Tento časový horizont se výrazně odlišuje svou skladbou od sídlišť z období střední doby římské (fáze B2b až C1a), která na Pardubicku a Chrudimsku dobře reprezentují lokality: Mikulovice u Pardubic a Úhřetice.³⁰⁾ Tento časový horizont je rovněž mladší než sídlištní materiál stupně C1, který známe z vybraných situací z Tuněchod³¹⁾ a Cerekvice n. L.³²⁾ Zároveň lze říci, že identické lokality byly v nedávné době publikovány ve středních a severozápadních Čechách.³³⁾ Jedná se tedy o jev, který registrujeme v celém českém Polabí a v severozápadních Čechách a který lze právem spojit s pozdním vývojem labsko-germánského okruhu. Oporou pro datování těchto sídlišť jsou především nízké mísovité nádoby „*Schalenurne*“ s plastickou a vhloubenou výzdobou. Zajímavé je, že s výjimkou Mikulovic, Cerekvice a Slepotic představují tyto lokality „jednofázová“ sídliště, resp. nejsou zde doloženy starší sídlištní aktivity doby římské. Časově blízké jsou rovněž některé lokality z Královéhradecka (např. Smiřice, Jaroměř).³⁴⁾

29) T. JOŠKOVÁ – M. LANGOVÁ – J. JÍLEK (edd.), *Mikulovice*, s. 161–162, tab. 13:4; J. MUSIL – J. JÍLEK, *Sídliště*, s. 34–36; F. JANOŠEK KAŠPÁREK, *Sídliště z pozdní doby římské*, s. 164, obr. 19:1, 5; J. JÍLEK a kol., *Nálezová zpráva č. j. VCM 694/2016*, s. 86; D. VÍCH – J. JÍLEK a kol., *Sídliště z doby římské*, s. 116, obr. 49, tab. 3.

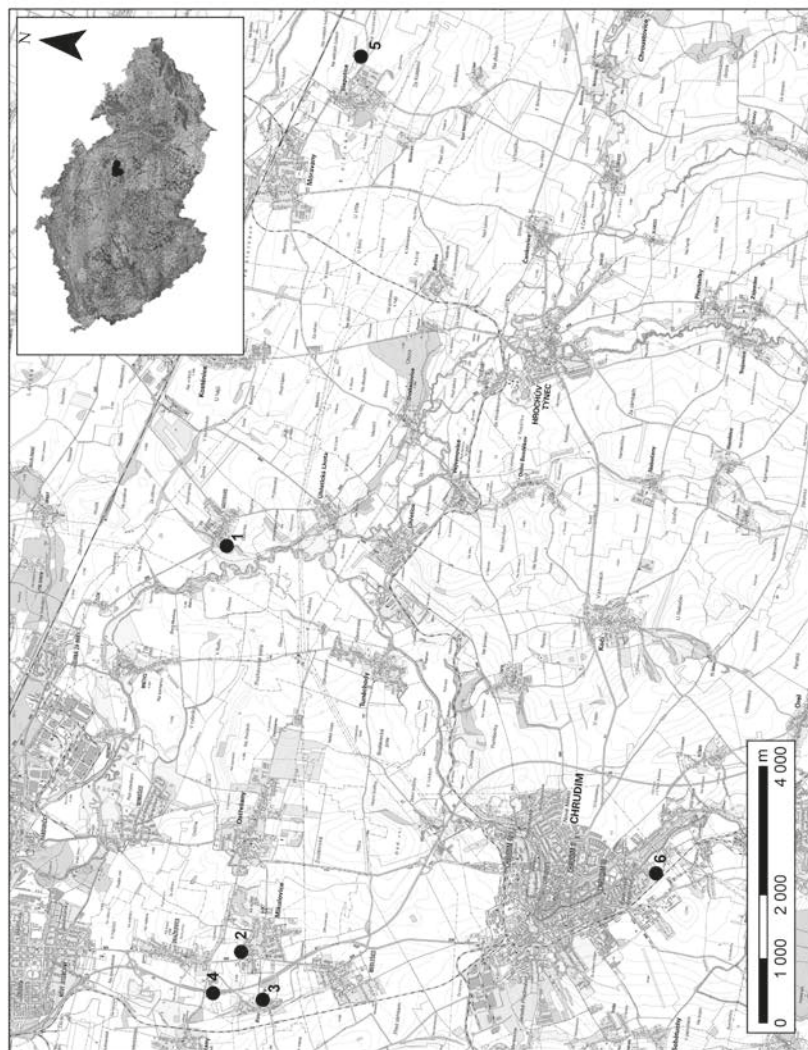
30) T. JOŠKOVÁ – M. LANGOVÁ – J. JÍLEK (edd.), *Mikulovice*, s. 150–160; Jan JÍLEK – Kateřina JOŠTOVÁ, *Osídlení z doby římské v Úhřeticích, okr. Chrudim*, Východočeský sborník historický 37, 2020, graf 5.

31) Jan JÍLEK – František KAŠPÁREK – Vít VOKOLEK – Jiří SIGL, *Sídliště z doby římské v Tuněchodech, okr. Chrudim. Nálezy z let 1973 až 1984 v poloze Bodlavecké pole a v areálu JZD*, Východočeský sborník historický 31, 2017, s. 29, 37.

32) D. VÍCH – J. JÍLEK a kol., *Sídliště z doby římské*, s. 116.

33) Např. Z. BENEŠ, *Nové nálezy*; Milan KUCHARÍK – Michal BUREŠ – Ivana PLEINEROVÁ – Jaroslav JIRÍK, *Nové poznatky k osídlení západního okraje Prahy v 5. století*, in: Eduard Droberjar – Balázs Komoróczy – Dagmar Vachútová (edd.), *Barbarská sídliště, Archeologie barbarů 2007*, Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 37, Brno 2008; Jaroslav JIRÍK, *Vybrané sídlištní situace mladší doby římské až časné fáze doby stěhování národů v severozápadních Čechách*, in: Eduard Droberjar – Ondřej Chvojka (edd.), *Archeologie barbarů 2006, Archeologické výzkumy v jižních Čechách*, suppl. 3/II, České Budějovice 2007.

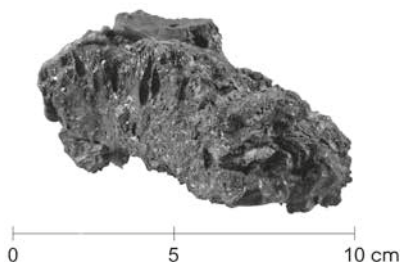
34) Pavel HORNÍK, *Sídliště z mladší/pozdní doby římské ve Smiřicích (okr. Hradec Králové)*, *Archeologie východních Čech* 3, 2012 (2014), s. 68–97; Vít VOKOLEK, *Sídliště z pozdní doby římské v Jaroměři-Dolních Dolcích*, *Studia mediaevalia Pragensia* 4, 1999, s. 29–36.

Obr. 16: Osídlení z pozdní doby římské až počátku doby stěhování národů na Pardubicku a Chrudimsku (bez zahrnutí detektorových nálezů): 1 – Hostovice u Pardubic, 2 – Mikulovice u Pardubic, 3 – Blato, 4 – Dražkovice, 5 – Slepčovice, 6 – Chrudim-Pišťovy (vytvořil M. Lanta).

Pohřebiště, která by odpovídala tomuto sídlištnímu horizontu, známe prozatím pouze z Plotiště nad Labem,³⁵⁾ Lovčic³⁶⁾ a Kunětic³⁷⁾ (nepublikováno).

Sídliště v Hostovicích v regionálních podmínkách vyčnívá přítomností železářské strusky (obr. 17), které se podařilo získat více než 1,5 kg (tab. 1). Tato skutečnost je důležitá z hospodářského hlediska, protože se jedná o jeden z prvních nepřímých důkazů o zpracování železa v této časové sekvenci ve sledovaném regionu. V současnosti však nelze blíže upřesnit význam sídliště v mikroregionu, resp. vztah sídliště k jiným stejně starým lokalitám.

Obr. 17: Hostovice u Pardubic, okr. Pardubice, pūlená železná houba získaná z objektu 169 (foto Ľ. Wiesławski).

Cílem dalšího bádání o sledovaném období bude promítnout nálezový stav archeologickým výzkumem zkoumaných sídlišť a pohřebišť do distribuční mapy kovových předmětů zajištěných pomocí detektoru kovů, které v poslední době přibývají zejména na Přeloučsku (nepublikováno).

Mgr. Dominik Děcký

Východočeské muzeum v Pardubicích

e-mail: decky@vcm.cz

PhDr. Jan Jílek, Ph.D.

Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně;

Východočeské muzeum v Pardubicích

e-mail: mitridates@post.cz

35) Alena RYBOVÁ, *Plotiště nad Labem, Eine Nekropole aus dem 2.–5. Jahrhundert u. Z.*, I. Teil, Památky archeologické LXX, 1979, č. 2.

36) Jan JÍLEK – Pavel HORNÍK – Jana KOPŘIVOVÁ, *Ein Körpergrab der späten römischen Kaiserzeit in Lovčice (okr. Hradec Králové/CZ)*, Jahrbuch RGZM 61, 2014, s. 179–198.

37) Jan JÍLEK (ed.), *Proti proudu času. Pardubicko v pravěku a raném středověku*, Pardubice 2015.

SETTLEMENT FROM THE LATE ROMAN PERIOD AND THE BEGINNING OF THE GREAT MIGRATION PERIOD FROM HOSTOVICE, PARDUBICE DISTRICT

An intensive rescue survey carried out by the archeology department of the East Bohemia Museum in Pardubice has yielded a number of prehistoric items for the museum's collections. This paper presents a new archeological site dating from the late Roman era or the early part of the Migration Period (Fig. 1–3), giving a chronological account and placing the site within the context of the eastern Polabí (Labe Basin) region. The settlement was discovered during an archeological rescue excavation headed by the first listed author, conducted prior to the installation of technical infrastructure and a residential development. The first phase of the survey took place in the summer of 2019, and the second phase lasted from then until the summer of 2020.

The rescue excavation yielded 40 typical sherds and one miniature vessel from the period under investigation (Tab. 1). Most of this small number of fragments are from thick-walled vessels with rough, uneven surfaces, which we classify as rough pottery or kitchenware. Only a small minority (5) of these fragments are from thin-walled vessels. The grog in the clay usually consists of fine or coarse sand, less frequently of mica. Surface coatings can be observed on the uneven-surfaced fragments as well as on a fragment of a bowl-shaped vessel with a smooth or polished surface.

Thin-walled fine pottery is represented primarily by a fragment of a bowl-shaped vessel with horizontal grooved ornamentation from feature no. 47 (Fig. 13:10, 15:1). No other fragments were found in this feature. The shape and ornamentation are typical of the period between stage C2 and the early part of the Migration Period. Numerous parallels from East Bohemia are known from settlements and burial sites. This type of vessel was particularly popular in Central Germany, along the Labe (Elbe) River, and more rarely also in Southern Germany.

Thick-walled pottery (kitchenware) found at the site includes fragments of bowls/pots with curved rims – a typical shape from the investigated period. In typological terms, these belong to the group I.b2. These forms were identified in features 50, 52, 124 (Fig. 13:22, 14:1, 4, 16, 19). In terms of dating, these occur throughout an interval, originating in the early Roman era and continuing up to the Migration Period.

Deserving of the most attention is a miniature vessel (Fig. 14:3, 15:2) from feature no. 52. Its morphology is of a simple conical bowl with a slightly concave rim, belonging to the type Droberjar 2415 or its miniature variant Droberjar 7201. The pot is interesting for its ornamentation, which comprises irregularly positioned nail indentations on the rim. In chronological terms, this form again occurs throughout the interval of the entire Roman era, and the same applies to the ornamentation. Small-scale pots have recently attracted increased attention, but even specialist studies have not clearly identified their function. Central European scholars essentially see four possibilities: a) toys/children's items, b) small cups, c) containers for cosmetic substances, d) lamps.

The settlement in Hostovice dating from the late Roman era to the Migration Period yielded a small quantity of pottery enabling it to be dated to within a wide interval from the end of stage C2 (after 300 CE) to stage D (5th century). However, it is not currently possible to give more detailed information on the importance of this settlement within the microregion or to determine the connection between it and other locations dating from the same time.